glass shards were collected as individual finds. The grave of a male adolescent (about 15 years old), dated to the 17th–18th centuries, was found in test pit 15, at a depth of 90 cm (Fig. 2).

Dovilė Baltramiejūnaitė,
Rytis Šiaulinskas

Alytaus senamiesčio tyrimai

2023 m. Alytaus senojo miesto vietoje (UK 33722) VšĮ Archeologijos centras tęsė 2021 ir 2022 m. vykdytus archeologinius tyrinėjimus prieš numatomus individualių namų prijungimo prie miesto centralizuotos nuotekų sistemos darbus ir jų metu. Pirmame etape 2021 m. buvo atlikti žvalgomieji tyrimai planuojamų išvadų vietose sklypuose Jiezno g. 3, A. Juozapavičiaus g. 20, 23A, 34A(33), Kalnų g. 8, Kreivoji g. 20, Merkinės g. 10 ir Ramybės g. 21 (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 267–269). Remiantis šių tyrimų rezultatais 2022 m. sklypuose A. Juozapavičiaus g. 20, A. Juozapavičiaus g. 33 ir Merkinės g. 10 vykdyti detalieji tyrimai bei atlikti žvalgymai tiesiant nuotekų išvadą sklype Jiezno g. 3 (*ATL 2022 metais*, 2023, p. 267–269). 2023 m. sklypuose A. Juozapavičiaus g. 6 ir Merkinės g. 10 atlikti žvalgomieji tyrimai, o tiesiant nuotekų išvadus žvalgymai vykdyti sklypuose A. Juozapavičiaus g. 20, 23A, 34A ir Merkinės g. 10 (1 pav.).

Rašytiniuose šaltiniuose Alytus minimas nuo 1377 m. Miestelio centras iš pradžių kūrėsi dešiniajame Nemuno upės krante (Pirmasis Alytus). 1520 m. Alytuje buvo pastatyta Šv. Liudviko bažnyčia ir įsteigta parapija. 1581 m. Alytui buvo suteiktos magdeburginės teisės, miestelio aikštėje buvo nurodyta pastatyti rotušę. 1795 m. Pirmasis Alytus atiteko Rusijos imperijai, antrasis – Prūsijos, vėliau – Lenkijos karalystei. Abu miestai sujungti 1915 m. (Miškinis A., *Lietuvos urbanistikos paveldas ir jo vertybės: Užnemunės miestai ir miesteliai*. Vilnius, 1999, t. 1, p. 312–339*)*.

Sklype **A. Juozapavičiaus g. 6** atlikti žvalgomieji tyrimai ir ištirtas 3 m² plotas (2 šurfai 1x1,5 m dydžio). Šurfas 1 tirtas sklype A. Juozapavičiaus g. 6 suprojektuotos trasos vietoje, vidiniame sklypo kieme, padengtame betonine danga. Po betono danga ir rudu niveliaciniu žvyro sluoksniu atidengti 70 cm storio rudos spalvos grunto sluoksniai su XX a. II puse datuojamomis gausiomis buitinėmis šiukšlėmis ir pavieniais XVIII a. pabaiga–XX a. pradžia datuojamais radiniais: ruda, žalia glazūra dengtomis, kaimiškos ir baltos masės, dengtomis balta glazūra buitinės keramikos šukės, stiklinių indų fragmentai ir kaltinė vinis. Nuo 70–80 cm

1 pav. Archeologinių tyrimų Alytuje 2023 m. situacijos planas: 1 – žvalgomųjų tyrimų vietos; 2 – žvalgymų vietos. R. Šiaulinsko brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – exploratory excavation areas; 2 – survey areas.

gylio iki įžemio fiksuotas 0,8–1 m storio tamsiai rudos žemės sluoksnis su raudonų plytų fragmentais, pavieniais 10–30 cm dydžio akmenimis. Šiame sluoksnyje iki pat įžemio fiksuoti XIX a. pabaigos–XX a. I puse datuojami radiniai: baltos molio masės dengtomis balta glazūra buitinės keramikos šukės, skaidraus stiklo langų ir stiklinių indų fragmentai, taip pat surinkti ir pavieniai XVIII–XIX a. I puse datuojami radiniai: žalia glazūra dengto plokštinio koklio fragmentas, langų stiklo fragmentas, žalia glazūra dengtos ir neglazūruotos buitinės keramikos šukės. Šurfe įžemis – šviesiai rudas molis atidengtas 1,55–1,65 m gylyje.

Šurfas 2 buvo tiriamas technologinės prieduobės vietoje, A. Juozapavičiaus g. P šaligatvio zonoje, šalia įvažiavimo į sklypą A. Juozapavičiaus g. 6. Nuėmus iki 20 cm storio asfalto ir po juo supilto 20 cm storio niveliacinio žvyro sluoksnius, 40 cm gylyje visame šurfe atidengtas įžemis – šviesiai rudas molis. Sklypo A. Juozapavičiaus g. 6 Š dalyje ir A. Juozapavičiaus g. P šaligatvio atkarpoje priešais minėtą sklypą, aprašytų šurfų artimiausioje aplinkoje, čia galėjęs būti vertingas kultūrinis sluoksnis, nukastas XIX a. pabaigoje–XX a. I pusėje, performuojant sklypo Š dalies paviršiaus horizontą ir XX a. II pusėje tiesiant A. Juozapavičiaus gatvę – pažeminant Nemuno slėnio R šlaito viršutinę dalį.

Sklype **Merkinės g. 10** esantis individualus namas prijungtas prie miesto centralizuotos nuotekų sistemos. Prieš naujos nuotekų trasos įrengimą atlikti žvalgomieji tyrimai, ištiriant du 1x1,5 m dydžio šurfus, bendras tirtas plotas 3 m². Tiesiant trasą atlikti žvalgymai kasant dvi technologines prieduobes, žvalgytas plotas apie 3 m². Šurfas 1 ištirtas Merkinės gatvės P šaligatvio vietoje. XX a. II pusėje įrengiant Merkinės gatvę, šaligatvį ir tiesiant požemines komunikacijas suformuotais sluoksniais nuo 35–51 cm iki 1 m gylio, fiksuotas kultūrinis

2 pav. Merkinės g. 10 šurfo 1 ŠR sienelė. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 2. NE section of test pit 1 at 10 Merkinės Street.

sluoksnis (2 pav.) su XVII–XIX a. datuojamais radiniais: buitinės keramikos fragmentais, dalis šukių degtos žalia ir ruda glazūra. Įžemis – rusvas smėlis. Šurfas 2 kastas Merkinės gatvės važiuojamosios dalies centrinėje dalyje. Nuėmus 10–12 cm storio asfalto sluoksnį ir po juo buvusį iki 30 cm storio skaldos sluoksnį atidengti XX a. II pusėje suformuoti rudos ir pilkos žemės sluoksniai. Įžemis – rusvas smėlis atidengtas 1,3–1,7 m gylyje. Atlikus žvalgomuosius tyrimus iškastos dvi technologinės prieduobės požeminiam trasos stūmimui. **Prieduobė 1** kasta P trasos dalyje sklypo Merkinės g. 10 kieme, 2022 m. atliktų detaliųjų tyrimų vietoje. Duobė kasta iki projektinio 1,4 m gylio. Kasant duobę fiksuotas tik ankstesnių tyrimų metu permaišytas gruntas. **Prieduobė 2** kasta Merkinės g. ŠR šaligatvio, dengto asfaltu, zonoje. Prieduobės kasimo metu iki 90 cm gylio fiksuoti tik XX a. II pusėje suformuoti sluoksniai. Duobė kasta iki 1,9 m gylio, smėlio įžemyje, lygiagrečiai Merkinės gatvei pakloto buitinių nuotekų vamzdžio. Žvalgymų metu nustatyta, kad minėta trasa įrengta požeminio stūmimo būdu.

Iš sklypo **A. Juozapavičiaus g. 20** požeminiu stūmimo būdu nutiestas išvadas, kasant dvi 2,1x0,85 m ir 2x2 m dydžio technologines prie-

duobes, bendras plotas 5,78 m². **Prieduobė 1** kasta iki 1,6 m gylio. Kasant fiksuotas tik permaišytas supiltinis žvyras. 1,5 m gylyje atidengta esama miesto centralizuotos nuotekų sistemos trasa paklota R–V kryptimi, lygiagrečiai A. Juozapavičiaus g. V, Š ir R duobės sienelėse fiksuotas rudo žvyro supiltinis sluoksnis, susidaręs įrengiant centralizuotą nuotekų sistemą. P sienelė sutapo su esamos trasos klojimo metu suformuotu P griovio kraštu. P sienelėje iki 90 cm gylio fiksuoti nesuardyti XVIII (?)–XX a. datuojami kultūriniai sluoksniai. Iškastame grunte jokių radinių neaptikta, todėl sluoksniams datuoti duomenų nepakanka. **Prieduobė 2** kasta iki 3 m gylio, joje iki 1,5 m gylio fiksuotas 2021 ir 2022 m. tyrimų metu permaišytas gruntas. Nuo 1,5 iki 3 m gylio buvo kasamas įžemio – žvyro sluoksnis.

Iš sklypo **A. Juozapavičiaus g. 23A** požeminiu stūmimo būdu nutiestas 94 m ilgio išvadas. Žvalgytos keturios (trys 2x1 m ir viena 2,5x1 m dydžio) technologinės prieduobės. Duobės kastos nuo 1,1 iki 1,8 m gylio. Tyrimų metu fiksuoti tik XX a. pabaigos–XXI a. suformuoti supiltiniai sluoksniai.

Sklypo **A. Juozapavičiaus g. 34A** požeminis stūmimas atliktas nekasant technologinių prieduobių. Prieš įrengiant naują trasą, planuojamų trasos tiesimo darbų zonoje dviejose vietose iki 1–1,25 m gylio atkasti elektros kabeliai, siekiant išsiaiškinti jų paklojimo gylį. Kasimo darbų metu fiksuotas tik XX a. pabaigos–XXI a. permaišyto žvyro sluoksnis. Žvalgytas plotas 1,15 m².

Excavations in Alytus Old Town

In 2023, archaeological investigations were carried out in the Old Town of Alytus, at 6, 20, 23A, and 34A A. Juozapavičiaus Street and 10 Merkinės Street (Fig. 1). The total investigated area covered 16.13 m². At 10 Merkinės Street and in the surrounding area, the cultural layer measured 49–65 cm in thickness (Fig. 2) and contained fragments of household pottery, some with green and brown glaze, from the 17th–19th centuries. At 6 A. Juozapavičiaus Street and in its immediate surroundings, evidence of significant surface alterations was found, caused by earthworks in the late 19th–first half of the 20th century and in the second half of the 20th century.

AUKŠTADVARIS

Vida Kliaugaitė, Vytas Tomašauskas

Aušros, Draugystės ir Žvejų gatvės

2023 m. spalio–lapkričio mėnesiais Aukštadvario senojo miesto vietos (UK 21475), Aukštadvario miestelio istorinės dalies (38448) (Trakų r.) teritorijų, Aušros, Draugystės ir Žvejų gatvėse, atlikti detalieji, žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai. Tyrimai atlikti rekonstruojamos elektros infrastruktūros vietose (oro linijos atnaujinamos į požemines). Tuo pačiu laikotarpiu Žvejų g. 3 sklype atlikti žvalgomieji tyrimai. Sklype sudegusių ir senų pastatų vietoje projektuojami nauji pastatai ir komunikacijos.

Archeologiniai tyrimai Aukštadvario miestelio teritorijoje vyksta nuo XX a. 10 dešimtmečio. Daugiausia jie susiję su įvairių miestelio komunikacijų tiesimu. Išsamiausi, savo apimtimi didžiausi tyrimai atlikti 2012 m. B. Lisauskaitė turgaus aikštėje ištyrė 278,5 m² plotą. Aptikti XIX a. pabaigos–XX a. pr. įrengti akmenų grindiniai, XVII a. datuojamų pastato ir židinio fragmentai, XIX a. pastatų liekanos, XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas